

การประเมินความเสี่ยงจากการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

โรงเรียนลานทรายพิทยาคม ตำบลละ อำเภอนาทม จังหวัดสุรินทร์

1. หลักการและเหตุผล

พระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังภาครัฐ พ.ศ.2561 มาตรา 79 กำหนดให้หน่วยงานของรัฐจัดให้มีการตรวจสอบภายใน การควบคุมภายในและการบริหารจัดการความเสี่ยงโดยให้ถือปฏิบัติตามมาตรฐาน และหลักเกณฑ์ที่กระทรวงการคลังกำหนด และกระทรวงการคลังได้กำหนดหลักเกณฑ์ กระทรวงการคลังว่าด้วย มาตรฐานและหลักเกณฑ์ปฏิบัติการบริหารจัดการความเสี่ยงสำหรับหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2562 ตามหนังสือ ที่ กค 0409.4/ว 23 ลงวันที่ 19 มีนาคม 2562 เพื่อให้การบริหารจัดการความเสี่ยงเป็นไปตามเจตนารมณ์ มาตรา 3/1 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2535 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 8) พ.ศ. 2553 และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 มาตรา 6 ที่กำหนดว่าการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ได้แก่ การบริหารราชการเพื่อบรรลุเป้าหมาย ดังต่อไปนี้

1. เกิดประโยชน์สุขของประชาชน
2. เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ
3. มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ
4. ไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานเกินความจำเป็น
5. มีการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้ทันต่อเหตุการณ์
6. ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการ
7. มีการประเมินผลการปฏิบัติราชการอย่างสม่ำเสมอ

2. วัตถุประสงค์ของการประเมินความเสี่ยงการทุจริต

1. เพื่อให้การปฏิบัติราชการมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และเกิดผลสัมฤทธิ์ เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชน
2. เพื่อป้องกันความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
3. เพื่อลดโอกาสและผลกระทบที่จะทำให้เกิดความเสียหายต่อการดำเนินงานที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ให้อยู่ในระดับที่สามารถยอมรับได้และสามารถควบคุมได้ ตรวจสอบได้อย่างมีระบบ
4. เพื่อกำหนดมาตรการ กิจกรรมในการจัดการความเสี่ยงและมีการติดตามประเมินอย่างต่อเนื่อง
5. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพบริหารงานขององค์กรให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันในการบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้
6. เพื่อให้บุคลากรได้รับรู้ตระหนักและเห็นความสำคัญของการบริหารจัดการความเสี่ยงได้อย่างเป็นระบบ ในทิศทางเดียวกัน

3. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเสี่ยง

3.1 ปัจจัยภายนอก ประกอบด้วย

1. ภัยธรรมชาติ
2. ภัยเศรษฐกิจ
3. ภัยการเมือง
4. ภัยสังคม
5. ภัยเทคโนโลยี

3.2 ปัจจัยภายใน ประกอบด้วย

1. กลยุทธ์ในการบริหารองค์กร
2. โครงสร้างองค์กร
3. ระบบแบบการปฏิบัติงาน และการบริหารจัดการ
4. การจัดการทรัพยากรบุคคลากร
5. ทักษะ ความรู้ความสามารถของบุคคลากร
6. รูปแบบการบริหารจัดการ
7. ค่านิยมร่วมของบุคคลากรในองค์กรที่มีเป้าหมายเดียวกัน

4. การบริหารจัดการความเสี่ยงมีความแตกต่างจากการตรวจสอบภายในอย่างไร

การบริหารจัดการความเสี่ยงเป็นการทำงานในลักษณะที่ทุกภาระการทำงานต้องประเมินความเสี่ยง ก่อนปฏิบัติงานทุกครั้งและแทรกกิจกรรมการตอบโต้ความเสี่ยงไว้ก่อนเริ่มปฏิบัติงานตามหลักภาระงานปกติ ของการเฝ้าระวังความเสี่ยงล่วงหน้าจากทุกภาระงานร่วมกันโดยเป็นส่วนหนึ่งของความรับผิดชอบปกติที่มีการรับรู้ และยอมรับจากผู้ที่เกี่ยวข้อง เป็นลักษณะ pre-decision ส่วนการตรวจสอบภายในจะเป็นลักษณะกำกับติดตามความเสี่ยงเป็นการสอบสวน post-decision

5. กรอบการประเมินความเสี่ยงการทุจริต

รูปแบบการประเมินความเสี่ยง ตามมาตรฐาน COSO (The Committee of Sponsoring Organization of the Tread way Commission) จำแนกได้ 4 ประเภท ดังนี้

1. ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ (S: Strategic Risk) เป็นความเสี่ยงที่เกิดจากการกำหนด นโยบาย แผนงาน โครงการ ไม่เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดไว้
2. ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน (O: Operational Risk) เป็นความเสี่ยงที่เกิดจากการปฏิบัติงาน ไม่เป็นไปตามระเบียบ กฎหมาย ข้อบังคับ หรือหนังสือสั่งการ หรือหลักวิชาการ การไม่มีความรู้ความสามารถ ทักษะในการปฏิบัติงานเพียงพอของบุคคลากรที่เกี่ยวข้อง ความประมาทเลินเล่อ ฯลฯ

3. ความเสี่ยงด้านการเงิน (F: Financial Risk) เป็นความเสี่ยงในการปฏิบัติงานด้านการเงิน การบัญชี ที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หนังสือสั่งการ หลักวิชาการที่กำหนดไว้ หรือไม่มีความรู้ ความสามารถ ทักษะในการปฏิบัติงานอย่างเพียงพอ การจงใจละเว้น ความประมาทเลินเล่อ ฯลฯ

4. ความเสี่ยงด้านกฎหมายระเบียบหรือที่เกี่ยวข้อง (C : Compliance Risk) เป็นความเสี่ยงที่ไม่สามารถปฏิบัติตามระเบียบ กฎหมาย ข้อบังคับ หรือหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้องได้หรือระเบียบ กฎหมายข้อบังคับ หนังสือสั่งการต่างๆ ไม่เหมาะสมกับการปฏิบัติงาน หรือไม่สอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ สถานการณ์ปัจจุบัน (ระเบียบล่าช้า)

6. องค์ประกอบที่ทำให้เกิดการทุจริต

องค์ประกอบหรือปัจจัยที่นำไปสู่การทุจริตประกอบด้วย pressure/Incentive หรือแรงกดดัน หรือแรงจูงใจ opportunity หรือโอกาส ซึ่งเกิดจากช่องโหว่ของระบบต่าง ๆ คุณภาพการควบคุมกำกับควบคุม ภายในขององค์กรมี จุดอ่อน และ Rationalization หรือ การหาเหตุผลสนับสนุนการกระทำตามทฤษฎีสามเหลี่ยมการทุจริต (Fraud Triangle)

สืบค้นจาก : <https://www.facebook.com/TheEnlightenerNews/photos/repost>

7. ขอบเขตการประเมินความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน

โรงเรียนลานทรายพิทยาคมได้แบ่งความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบนของการดำเนินงาน หรือการ ปฏิบัติหน้าที่ ประกอบด้วย 2 ประเด็น ดังนี้

1. ความเสี่ยงการทุจริตด้านการจัดซื้อจัดจ้าง
2. ความเสี่ยงการทุจริตด้านการบริหารงานบุคคล

8. ขั้นตอนการประเมินความเสี่ยงการทุจริต มี 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การคัดเลือกกระบวนการหรือโครงการ
2. การกำหนดประเด็นความเสี่ยงการทุจริต
3. การกำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต
4. การประเมินความเสี่ยงการทุจริต
5. การจัดทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต

ขั้นตอนที่ 1 การคัดเลือกกระบวนการหรือโครงการ

โรงเรียนลานทรายพิทยาคมได้แบ่งความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบนของการดำเนินงานหรือการ ปฏิบัติหน้าที่ ประกอบด้วย 2 ประเด็น ดังนี้

1. ความเสี่ยงการทุจริตด้านการจัดซื้อจัดจ้าง
2. ความเสี่ยงการทุจริตด้านการบริหารงานบุคคล

ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดประเด็นความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน

เหตุการณ์ความเสี่ยง	ประเภทความเสี่ยงการทุจริต	
	ความเสี่ยงที่เคยเกิด Know Factor	ความเสี่ยงที่ไม่เคยเกิด Unknow Factor
ความเสี่ยงการทุจริตด้านการจัดซื้อจัดจ้าง		
- เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานมีการรับสินบนในการปฏิบัติงาน		✓
- เจ้าหน้าที่เอื้อประโยชน์ให้แก่บุคคล ร้านค้า ผู้ประกอบการ ในการจัดซื้อจัดจ้าง		✓
ความเสี่ยงการทุจริตด้านการบริหารงานบุคคล		
- งานบุคคลมีการรับสินบนเพื่อแลกกับการบรรจุโยกย้าย หรือเลื่อนวิทยฐานะ		✓
- เจ้าหน้าที่รับสินบนในการแลกกับการประเมินผลการปฏิบัติงานเลื่อนเงินเดือน		✓

ขั้นตอนที่ 3 การกำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน

โรงเรียนลานทรายพิทยาคมกำหนดเกณฑ์สำหรับใช้ในการประเมินความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับ สินบนของกระบวนการหรือโครงการที่ทำการประเมิน โดยพิจารณาจาก 2 ปัจจัย คือ ด้านโอกาส (Likelihood) และด้านผลกระทบ (Impact) และการให้คะแนนทั้ง 2 ปัจจัย รายละเอียด ดังนี้

1. ด้านโอกาสที่จะเกิด (Likelihood) พิจารณาความเป็นไปได้ที่จะเกิดเหตุการณ์ความเสี่ยงในช่วงเวลาหนึ่ง ในรูปของความถี่ หรือความน่าจะเป็นที่จะเกิดเหตุการณ์นั้น ๆ

ระดับ	โอกาสเกิดการทุจริต
5	โอกาสเกิดการกระทำทุจริต 5 ครั้ง / ปี (โอกาสเกิดได้สูงมาก)
4	โอกาสเกิดการกระทำทุจริต 4 ครั้ง / ปี (โอกาสเกิดได้สูง)
3	โอกาสเกิดการกระทำทุจริต 3 ครั้ง / ปี (โอกาสเกิดขึ้นบางครั้ง)
2	โอกาสเกิดการกระทำทุจริต 2 ครั้ง / ปี (โอกาสเกิดขึ้นน้อยมาก)
1	โอกาสเกิดการกระทำทุจริต 1 ครั้ง / ปี (ไม่น่ามีโอกาสเกิดขึ้น)

2. ด้านผลกระทบ (Impact) การวัดความรุนแรงของความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นจากความเสี่ยงนั้น โดยสามารถแบ่งเป็นผลกระทบที่ไม่ใช่ทางการเงินและผลกระทบทางการเงิน

ระดับ	ระดับความรุนแรงของผลกระทบ	
	ผลกระทบที่ไม่ใช่ทางการเงิน	ผลกระทบทางการเงิน
5	<ul style="list-style-type: none"> - เกิดความเสียหายต่อรัฐ เจ้าหน้าที่ที่ถูกกลโกงซ้ำ - เกิดการฟ้องร้องต่อศาล หรือหน่วยงานกำกับดูแล องค์กร ตรวจสอบทำการตรวจสอบความเสียหายที่เกิดขึ้น 	ความเสียหายตั้งแต่ 1,000,000 บาท ขึ้นไป
4	<ul style="list-style-type: none"> - ภาพลักษณ์ของหน่วยงานติดลบเรื่องความโปร่งใส สื่อมวลชน สื่อสังคมออนไลน์ลงข่าวอย่างต่อเนื่อง และสังคม ให้ความสนใจ - ร้องเรียนต่อสื่อมวลชนและมีการออกข่าว 	ความเสียหายตั้งแต่ 500,000 บาท ถึง 1,000,000 บาท
3	<ul style="list-style-type: none"> - หน่วยตรวจสอบของหน่วยงาน หรือหน่วยตรวจสอบจากภายนอกเข้าตรวจสอบขอเท็จจริง - มีการส่งหนังสือร้องเรียนและตั้งคำถามต่อการทำงาน โดยไม่ได้รับคำตอบที่ชัดเจน 	ความเสียหายตั้งแต่ 250,000 บาท ถึง 500,000 บาท
2	<ul style="list-style-type: none"> - ประชากรข่าวลือที่อาจพาดพิงคนภายในหน่วยงาน มีคนร้องเรียน แจ้งเบาะแส - เริ่มมีความกังวลและสอบถามข้อมูล 	ความเสียหายตั้งแต่ 100,000 บาท ถึง 250,000 บาท
1	<ul style="list-style-type: none"> - แทบจะไม่มี 	ความเสียหายตั้งแต่ 100,000 บาท หรือน้อยกว่า

ตารางการประเมินระดับค่าความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน

เหตุการณ์ความเสี่ยงการทุจริต	ระดับโอกาส	ระดับผลกระทบ	ค่าความเสี่ยง (โอกาสxผลกระทบ)
ความเสี่ยงการทุจริตด้านการจัดซื้อจัดจ้าง			
- เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานมีการรับสินบนในการปฏิบัติงาน	1	1	1
- เจ้าหน้าที่เอื้อประโยชน์ให้แก่บุคคล ร้านค้า ผู้ประกอบการในการจัดซื้อจัดจ้าง	1	1	1
ความเสี่ยงการทุจริตด้านการบริหารงานบุคคล			
- งานบุคคลมีการรับสินบนเพื่อแลกกับการบรรจุ โยกย้ายหรือเลื่อนวิทยฐานะ	1	1	1
- เจ้าหน้าที่รับสินบนในการแลกกับการประเมินผลการปฏิบัติงานเลื่อนเงินเดือน	1	1	1

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน

การวัดระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริตเป็นการวิเคราะห์เพื่อแสดงสถานะความเสี่ยงของแต่ละโอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต โดยแบ่งออกเป็น

สถานะสีเขียวเข้ม : เป็นความเสี่ยงระดับต่ำมาก

สถานะสีเขียวอ่อน : เป็นความเสี่ยงระดับต่ำ

สถานะสีเหลือง : เป็นความเสี่ยงระดับปานกลาง และสามารถให้ความรอบคอบระมัดระวังในระหว่าง ปฏิบัติงานตามปกติการควบคุมดูแล

สถานะสีส้ม : เป็นกระบวนการความเสี่ยงระดับสูง เป็นกระบวนการที่มีผู้มาเกี่ยวข้องหลายคนหลายหน่วยงาน จนยากต่อการควบคุมหรือไม่มีอำนาจควบคุมข้ามหน่วยงานตามหน้าที่ปกติ

สถานะสีแดง : เป็นความเสี่ยงระดับสูงมาก เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอก คนที่ไม่รู้จัก ไม่สามารถตรวจสอบได้ชัดเจน ไม่สามารถกักตุนติดตามได้อย่างใกล้ชิดหรือสม่ำเสมอ

เกณฑ์การวัดระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต

ค่าความเสี่ยง = (โอกาสการทุจริต x ระดับความรุนแรงของผลกระทบ)

ระดับ	ค่าความเสี่ยง	ช่วงคะแนน
5	ความเสี่ยงระดับสูงมาก (Extreme Risk : E)	21 - 25
4	ความเสี่ยงระดับสูง (High Risk : H)	16 - 20
3	ความเสี่ยงระดับปานกลาง (Moderate Risk : M)	11 - 15
2	ความเสี่ยงระดับต่ำ (Low Risk : L)	6 - 10
1	ความเสี่ยงระดับต่ำมาก (Very Low Risk : V)	1 - 5

ตารางประเมินระดับความเสี่ยง

เหตุการณ์ความเสี่ยงการทุจริต	ระดับความเสี่ยง				
	ต่ำมาก	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	สูงมาก
ความเสี่ยงการทุจริตด้านการจัดซื้อจัดจ้าง					
- เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานมีการรับสินบนในการปฏิบัติงาน	✓				
- เจ้าหน้าที่เอื้อประโยชน์ให้แก่บุคคล ร้านค้า ผู้ประกอบการในการจัดซื้อจัดจ้าง	✓				
ความเสี่ยงการทุจริตด้านการบริหารงานบุคคล					
- งานบุคคลมีการรับสินบนเพื่อแลกกับการบรรจุโยกย้ายหรือเลื่อนวิทยฐานะ	✓				
- เจ้าหน้าที่รับสินบนในการแลกกับการประเมินผลการปฏิบัติงานเลื่อนเงินเดือน	✓				

ขั้นตอนที่ 5 การจัดทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน

เหตุการณ์ความเสี่ยงการทุจริต	ระดับความเสี่ยง	มาตรการในการบริหารจัดการ
ความเสี่ยงการทุจริตด้านการจัดซื้อจัดจ้าง		
- เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานมีการรับสินบนในการปฏิบัติงาน	ต่ำมาก	- ผู้บังคับบัญชาควบคุมติดตามและร่วมสร้างจิตสำนึกต่อต้านการทุจริต
- เจ้าหน้าที่เอื้อประโยชน์ให้แก่บุคคล ร้านค้า ผู้ประกอบการในการจัดซื้อจัดจ้าง	ต่ำมาก	- ปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐
ความเสี่ยงการทุจริตด้านการบริหารงานบุคคล		
- งานบุคคลมีการรับสินบนเพื่อแลกกับการบรรจุโยกย้ายหรือเลื่อนวิทยฐานะ	ต่ำมาก	- ผู้บังคับบัญชาควบคุมติดตามและร่วมสร้างจิตสำนึกต่อต้านการทุจริต
- เจ้าหน้าที่รับสินบนในการแลกกับการประเมินผลการปฏิบัติงานเลื่อนเงินเดือน	ต่ำมาก	- ผู้บังคับบัญชาควบคุมติดตามและร่วมสร้างจิตสำนึกต่อต้านการทุจริต